

Utbildningsinspektion i Vilhelm Mobergsgymnasiet

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Vilhelm Mobergsgymnasiet den 11–13 september 2007. En fördjupad inspektion genomfördes genom besök vid Liber Hermods i Malmö den 2 oktober och Vilhelm Mobergsgymnasiet den 3 oktober 2007.

I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Vilhelm Mobergsgymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Vilhelm Mobergsgymnasiet intervjuades ett urval av elever och personal samt rektorerna. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser och program. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Inspektörerna genomförde även en fördjupad inspektion av funktionalitet och kvalitet i distansundervisningen och intervjuade regionchef, tf rektor, projektledare och lärare vid Liber Hermods i Malmö. Denna behandlas i en bilaga till kommunrapporten.

Beskrivning av skolan

Vilhelm Mobergsgymnasiet	Antal elever
Gymnasieskola	196

Utbildningen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet omfattar fyra nationella program; industriprogrammet (IP), naturvetenskapsprogrammet (NP), samhällsvetenskapsprogrammet (SP) och teknikprogrammet (TE) samt individuella program (IV).

Rektorsområdet omfattar även vuxenutbildning (vilken behandlas i en annan rapport). Skolans personal är organiserad i arbetslag för de olika skolformerna och programmen och flertalet tjänstgör både inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

För skolans ledning finns en områdeschef, tillika rektor, som tillsammans med biträdande rektor ansvarar för NP, SP och TE samt en rektor med ansvar för IP och IV, som även ansvarar för vuxenutbildningen.

Skolan är belägen i centralorten Emmaboda där samtliga elever inom de studieförberedande programmen, NV, SP och TE, får sin undervisning. Delar av utbildningen sker i distansundervisning, med stöd av informations- och kommunikationsteknik i den egna skolan, av en annan utbildningsanordnare, Liber Hermods AB (se bilaga till kommunrapport).

Utbildningen vid IP ges i samarbete med näringslivet och elever i årskurs 1 får undervisning i karaktärsämnena i lokaler förlagda i utkanten av Emmaboda. Elever i årskurs 2 och 3 får undervisning i karaktärsämnena av lärare vid ITT Flygt AB förlagt till Lindås i utkanten av samhället.

Elever inom IV får hela sin undervisning i lokaler i samma byggnad som elever inom IP, årskurs 1 med undantag för svenska som andraspråk där eleverna studerar tillsammans med vuxenstuderande. Praktik anordnas vid olika arbetsplatser på orten.

Helhetsbedömning

Vilhelm Mobergsgymnasiet präglas av småskalighet, starkt individperspektiv och generellt sett goda resultat.

Rektorerna arbetar informellt och anpassar kontinuerligt verksamheten till individen. Därmed tar rektorerna ett visst ansvar för verksamheten i vilken individperspektivet utgör en del. Dock bör rektorerna i egenskap av pedagogiska ledare för skolan och chefer för lärarna och övrig personal ta det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorerna bör också ta ett ökat ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet eftersom helhetsbilden av skolans resultat gentemot de nationella målen saknas. En viss analys av kunskapsresultat görs på individ- och gruppnivå. Några systematiska uppföljningar i form av dokumentation utifrån ett skolperspektiv finns dock inte.

Skolans resultat bedöms som goda i flera avseenden. Samtliga elever uppnådde allmän behörighet till högskolestudier år 2006. Det fanns inga elever med reducerat program och andelen elever med utökat program var hög. En hög andel elever inom IV har övergått till nationellt program. Skolan har enligt kvalitetsredovisningen genomfört effektstudier som visat att övergång till högskolan var hög jämfört

med övriga kommuner i regionen. Vid månadsskiftet september/oktober var samtliga avgångselever från IP antingen i arbete eller i militärtjänst.

Småskaligheten innebär att alla elever är synliga och att utbildningen i hög utsträckning anpassas efter individens förutsättningar och behov. Elevens inflytande varierar mellan programmen där eleverna inom IP och IV har goda möjligheter att delta i planering och val av innehåll. Inom de studieförberedande programmen är där emot elevernas inflytande över sin undervisning beroende av den enskilde läraren. Vidare finns variation i vilken grad undervisningen inom de olika programmen tar sin inriktning mot programmålen. För skolan som helhet gäller att undervisningen måste inriktas mot läroplanens mål att sträva mot.

Det råder mycket god stämning i skolan och skolan utgör en god lärandemiljö. En gång per år arrangeras en resa av skolan i syfte att eleverna ska lära känna varandra och därmed skapa en god lärandemiljö. För övrigt sker värdegrundsarbetet i skolan spontant och på varje lärares initiativ. Dock saknar skolan ett aktivt medvetet arbete med grundläggande värden. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan skolan och det omgivande samhälle är av mycket god kvalitet främst inom IP.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan deltar inte i riksomfattande prov i den utsträckning som föreskrivs (7 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Betyg sätts inte på avslutad kurs (7 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram i enlighet med förordningens krav (8 kap 1a § gymnasieförordningen)
- Företrädare för elever har inte medverkat vid utarbetandet av skolans ordningsregler (6 kap 20 b § gymnasieförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan redovisning (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan har lagt ut undervisningen i specialidrott på entreprenad (skollagen jämförd med lagen om entreprenadförhållanden inom skolan).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Ledarskapet behöver utvecklas så att skolans arbete i högre grad inriktas mot de nationella målen och så att alla beslut fattas i enlighet med bestämmelserna.
- Skolans kvalitetsarbete behöver utvecklas så att det i högre grad inriktas mot de nationella målen och ligger till grund för skolans utveckling.
- Skolan bör säkerställa att personalen har kännedom om de mål och riktlinjer som gäller i nationella styrdokument.
- Skolan bör utveckla systematiska uppföljningar av kunskapsresultat utifrån ett skolperspektiv.
- Kunskapsresultaten behöver förbättras när det gäller andelen elever som fullföljer sin utbildning inom fyra år.
- Skolans arbete bör i större utsträckning inriktas mot programmål och läroplanens mål att sträva mot.

- Resultat av nationella kursprov bör sammanställas och analyseras så de kan användas som hjälpmedel vid bedömning och betygssättning.
- Skolan bör arbeta för att ge eleverna bättre möjligheter att se samband mellan ämnena.
- Skolan bör göra ytterligare ansträngningar för att beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna.
- Skolans arbete med att ge eleverna möjlighet att aktivt utöva inflytande över sin utbildning bör förbättras.
- Skolan bör förbättra värdegrundsarbetet så att det i högre grad blir ett medvetet arbete för skolan som helhet och tar sin inriktning mot de nationella målen i läroplanen samt involverar alla elever.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar: Skolans kunskapsresultat låg år 2006 över rikets i samtliga värden utom när det gällde andel elever som fullföljt utbildningen inom fyra år vilken var 73,3 procent jämfört med rikets 74,9. De genomsnittliga betygspoängen varierade och för NV uppgick de till 17,7, för TE till 16,0, för SP till 15,0 och för IP till 13,1. (Se tabellbilaga) men analyserades inte av skolan. Skolan saknar också redovisning av resultat som påvisar skillnaden i resultat utifrån kön eller program.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om eleverna fullföljer utbildningen inom utbildningstiden.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Skolan saknar sammanställningar av resultat utifrån ett helhetsperspektiv. Lärarna använder till viss del de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling och andelen elever som fullföljer utbildningen inom utbildningstiden är låg.

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Det finns en medvetenhet hos både lärare och rektorer om elevernas resultat i allmänhet, dvs. i både karaktärsämnes- och kärnämneskurser. Den dokumenterade uppföljningen består av slutbetyg, andel behöriga till högskola, andel elever som fullföljt utbildningen inom 4 respektive 5 år, samt andel elever med reducerat respektive utökat program. Elevernas kunskapsresultat följs upp i klasskonferenser två gånger per termin. Det utarbetas en individuell studieplan för samtliga elever och inom de studieförberedande programmen genomför rektor s.k. planeringssamtal med varje elev en gång per termin där elevens kunskapsresultat i relation till personliga mål för utbildningen diskuteras. Kunskapsresultaten analyseras enligt rektor inför varje läsårsstart. Några systematiska uppföljningar i form av dokumentation utifrån ett skolperspektiv har dock inte redovisats. Inspektörerna bedömer att skolan följer elevernas kunskapsresultat på individnivå på ett bra sätt. Dock bör systematiska uppföljningar av kunskapsresultat utifrån ett skolperspektiv utvecklas och då särskilt beakta resultatet mätt i andel elever som fullföljer sin utbildning inom fyra år. Vidare bör variationen i genomsnittliga betygspoäng mellan program analyseras och förbättras. Skolan saknar också redovisning av resultat som påvisar skillnaden i resultat utifrån kön eller program, vilket bör åtgärdas.

Enligt gymnasieförordningen ska lärarna inför betygssättningen i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik använda sig av nationellt fastställda prov. Även i övrigt bör lärarna använda nationellt fastställda prov som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet. Kvalitetsredovisningen för 2006 saknar sammanställning av resultat gällande nationella kursprov. Enligt nationell statistik (se tabellbilaga) varierar resultaten mellan program, ämne och över tid. Av intervjuer med rektor och lärare framgick att

skolan inte deltagit i nationella kursprov i matematik B och D. Detta berodde enligt rektor på att provet inte stämde i tid under åren 2006 och 2007. Detta strider mot förordningen och måste åtgärdas. Skolan bör vidare sammanställa och analysera resultat av nationella kursprov så de kan användas som hjälpmedel vid bedömning och betygssättning.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga kurser,
- om lärarna informerar eleven kontinuerligt om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- om utvecklingssamtalet utgår från en individuell studieplan med uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som elev gjort,
- om lärarna gör en allsidig bedömning och vid betygssättningen utgår från elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen,
- om lärarna samverkar och gör systematiska jämförelser såväl inom skolan som med andra skolor,
- om betyg sätts enligt författningarna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektionen visade att samtliga elever får en individuell studieplan som ligger till grund för utvecklingssamtal. Lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen (se avsnitt om uppföljning av kunskapsresultat) och informerar kontinuerligt eleven om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna. Dock bedömer inspektörerna att skolan inte i tillräcklig utsträckning beaktar all tillgänglig information om elevens kunskaper och att det finns brister i skolans betygssättning.

Läraren ska vid betygssättningen enligt läroplanen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och beakta även sådana kunskaper som elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen. Betygen för elever inom NV, SP och TE grundar sig dels på en skriftlig tentamen, dels på en muntlig, vilka i avtalet mellan Emmaboda kommun och Liber Hermods AB benämns som prövning. Den skriftliga tentamen utgörs i förekommande fall av de nationella proven. I övrigt examinerar distansläraren eleverna. Den muntliga tentamen sker vanligtvis i grupper om tre elever under ledning av distansläraren i närvaro av lärare från Vilhelm Mobergs gymnasium. Vissa tentami-

na sker efter avslutade kurser i Emmaboda, andra under preparandkursen. När det gäller underlag för bedömning och betygssättning framkommer olika uppfattning om i vilken utsträckning andra bevis på elevens kunskaper än muntlig och skriftlig tentamen används. Elever och lärare i Emmaboda uppger att eleverna får betyg på varje uppdrag, vilket även är angett i studieguiderna. Lärare vid Liber Hermods uppger att det endast är tentamen som är betygsgrundande men att undantag kan ske genom att vissa uppdrag utgör underlag för tentamen. Enligt intervjuer har eleven chans att förklara sig och därmed uppnå ett högre betyg i den muntliga delen av tentamen. För övrigt ges inte eleven möjlighet att bevisa kunskaper som tillägnats på andra sätt än genom undervisningen. Elever och lärare i Vilhelm Mobergs gymnasium berättar i intervjuer att lärarna har en nära relation till sina elever och därmed besitter stor kunskap om elevernas lärande. Denna kunskap bör beaktas vid bedömning och betygssättning. Inspektörerna bedömer att skolan bör göra ytterligare ansträngningar för att beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna.

Betyg ska enligt gymnasieförordningen sättas efter avslutad kurs. Rektor uppgav att det vid skolan finns möjligheter för enskilda elever att förlänga en kurs, gå om en kurs eller fortsätta kursen tillsammans med en annan grupp efter att undervisningen i en kurs avslutats. Även om eleven deltagit i undervisningen, genomfört uppdrag och andra uppgifter och det finns underlag för betyg, anses inte kursen vara avslutad förrän eleven genomfört slutgiltiga tentamen. Detta förfaringssätt strider enligt inspektörerna mot gymnasieförordningen, vilket måste åtgärdas. En kurs ska vara avslutad när undervisningstiden har upphört och då ska betyg sättas.

Granskning av betygskataloger visade att det i slutbetyg för elever vid de individuella programmen angetts ”betyg för Åk 10”, vilket är felaktigt. Inspektörerna påpekar att det av rättssäkerhetsskäl för eleverna är av vikt att betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om skolans verksamhet ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om skolan ger med demokratiska arbetsformer eleverna inflytande och arbetar så att varje enskild elev kan ta ansvar för det egna lärandet,
- om samverkan sker både mellan lärarna och med det omgivande samhället,
- om varje elev har en individuell studieplan.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Som tidigare nämnts under avsnittet bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat, får samtliga elever individuell studieplanering. Inspektörerna bedömer att undervisningen är saklig och allsidig samt att verksamheten ger utrymme för olika kunskapsformer. Vidare samverkar lärarna med varandra och med det omgivande samhället. Undervisningen inriktas mot kursplanernas mål men inte mot läroplanens mål i tillräcklig utsträckning och eleverna behöver få större möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet.

Läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål ska styra uppläggning och genomförande av utbildningen. Vid iakttagelser och intervjuer framkom att personal och elever var väl insatta i kursplanernas mål. Elever inom IP arbetade med stöd av utbildningens programråd i riktning mot programmets mål. Dock kände övriga elever och personal inte till programmålen eller läroplanens mål i någon större utsträckning. Det framgick inte heller att utbildningens uppläggning och genomförande styrdes av programmål eller läroplanens mål att sträva mot i någon högre grad. Inspektörerna bedömer att skolans arbete i större utsträckning bör inriktas mot programmål och läroplanens mål att sträva mot.

I läroplanen anges att elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband och att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att eleverna ska nå utbildningsmålen. Upplägget av undervisningen inom IP bedöms i detta avseende vara av god kvalitet. Inom NV, SP och TE varierade dock upplägget mellan lärare. I intervjuer framgick att lärare integrerar kurserna datorkunskap och svenska A i elevernas introduktion. För övrigt saknas ämnesövergripande arbetsformer och studieguiderna är utformade så att varje kurs är klart avgränsad. Detta leder till att kärnämnen inte har så många anknytningspunkter till karaktärsämnen s.k. infärgning och att eleverna läser kurs efter kurs utan sammanhang med programmålen. Vid intervjuer med elever framkom att varken programmål eller målen i läroplanen var kända eller att de utgjorde någon grund för planeringen av undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att ge eleverna bättre möjligheter att se samband mellan ämnena och i högre grad arbeta med inriktning mot läroplanens mål.

Skolan ska enligt läroplanen sträva mot att varje elev tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö samt aktivt utövar inflytande över sin utbildning. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former ska vara viktiga principer i utbildningen. Iakttagelser och intervjuer visar att elevernas möjlighet att aktivt utöva inflytande över sin egen utbildning varierar. Inom IP:s karaktärsämnen och IV har elever god möjlighet att vara med och planera undervisningens innehåll och upplägg. Inom NV, SP och TE är elevers möjlighet till inflytande beroende av vilken lärare eleven har och hur studieguiden är utformad. Några studieguider lockar eleverna till att bli aktiva i sitt eget lärande och att hitta sin egen lästil andra ger mindre utrymme för eleven att påverka sitt lärande. Gemensamma förhållningssätt saknas för att skapa en progression i arbetet så att inflytandet kan öka i enlighet med såväl nationella mål som de

mål Emmaboda kommun satt upp. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna möjlighet att aktivt utöva inflytande över sin utbildning bör förbättras.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om alla som arbetar i skolan uppmärksammar och hjälper elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om skolan ger stödundervisning då man befärar att elever inte når målen,
- om man vid särskilda stödinsatser alltid upprättar åtgärdsprogram,
- om skolans individuella program främst fungerar som en förberedelse för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten och särskilt stöd:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Enligt inspektörerna anpassar Vilhelm Mobergsgymnasiet undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov med mycket god kvalitet och skolans arbete med stödinsatser bedöms vara av god kvalitet. Dock uppfyller inte åtgärdsprogrammen kraven i författningarna.

Skolan har en långtgående anpassning av verksamheten till eleven. Samtliga elever får individuell studieplanering med stor flexibilitet som t.ex. tar sig uttryck i förändringar i schemat varje vecka så att det passar elevens behov. Dock saknades individuella studieplaner för eleverna i årskurs 1 inom NV, SP och TE vid inspektionstillfället, vilket inspektörerna förutsätter att skolan snarast utarbetar. Eleverna har alltid någon lärare att vända sig till för att få hjälp. Alla lärare har tid i sin tjänst för att ge enskild handledning och stöd, vilket sker informellt och vid behov. I mitten av höstterminen startas s.k. matematikstuga och NO-stuga dit elever kan vända sig och få hjälp i dessa ämnen och skolan har tillgång till kommunens övergripande enhet, Resolut, vid behov av särskilt stöd.

Om det genom uppgift från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektor enligt gymnasieförordningen se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I Vilhelm Mobergsgymnasiet för rektor protokoll vid elevvårdskonferenser. Protokollen betecknas som åtgärdsprogram och innehåller anteckningar som gäller flera elever i samma dokument. Mentor upprättar åtgärdsprogram t.ex. när en elev har hög frånvaro. Lärare utarbetar åtgärdsprogram för respektive kurs. Inspektörerna har tagit del av program där det framgår vilka behoven är och vad eleven ska vidta för åtgärder. Dock framgår det

inte vilka åtgärder skolan ska vidta, hur de ska följas upp och utvärderas. Ansvaret för åtgärder och kunskapsutveckling vilar då tungt på den enskilde eleven. Det framgår inte heller om det görs någon initial utredning som ligger till grund för programmet. Inspektörerna bedömer att det är en brist att åtgärdsprogrammen inte innehåller alla de delar som förordningen anger och föregås av rektors utredning. Det är vidare viktigt att skolan skiljer på elevvårdskonferensprotokoll och åtgärdsprogram, vilka är två olika dokument med olika syften.

Andel IV-elever som övergått till nationellt program var enligt kvalitetsredovisningen 2004 – 81 procent, 2005 – 80 procent och 2006 – 77 procent. Undervisningen vid IV utgår från den enskilde elevens behov och förutsättningar.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om personalen bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet,
- om personalen aktivt motverkar trakasserier och förtryck av individer eller grupper.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolans arbete inom området stämmer till största delen överens med författningarna. Värdegrundsarbetet bör dock aktivt och medvetet inriktas mot de nationella målen i högre utsträckning. Skolans dokument; ordningsregler, likabehandlingsplan och drogpolicy måste ses över så att de överensstämmer med författningarna.

I skollagen och läroplanen anges att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta

dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Vidare ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. Skolan ska aktivt arbeta med att främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar och hos eleverna förankra de värden vårt samhällsliv vilar på, med aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö, jämställdhet mellan kvinnor och män och solidaritet med de svaga och utsatta. Skolan ska också ha en studiemiljö som är inriktad mot lärande och på lektionerna ska det råda ett arbetsklimat som ger stöd åt att utveckla kunskaper. Av kvalitetsredovisningen framgick att 99 procent av eleverna år 2006 kände sig trygga i skolan. Värdegrundsarbetet sker enligt dokument och intervjuer dels informellt med stöd i den sociala kontrollen, dels inom ramen för kurserna i filosofi och historia ”när det dyker upp i läroboken”. Eftersom det inte finns något aktivt, medvetet, systematiskt arbete eller några gemensamma rutiner för hur personal och elever ska arbeta med värdegrundsfrågor medför detta att alla elever inte får ta del av denna undervisning. Iakttagelser och intervjuer visade att arbetsklimatet under lektionerna varierade beroende på vilken lärare som undervisade. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra värdegrundsarbetet så att det i högre grad blir ett medvetet och aktivt arbete för skolan som helhet och tar sin inriktning mot de nationella målen i läroplanen samt involverar alla elever.

Enligt gymnasieförordningen ska rektorn ha tillsett att det finns ordningsregler i skolan. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna. Enligt läroplanen ska lärarna diskutera och tillsammans med eleverna utarbeta regler för arbetet och samvaron i gruppen. I Vilhelm Moberggymnasiet varierar det mellan program hur arbetet med ordningsregler sker. Inom IP finns nedskrivna s.k. ”trivselregler” och ”arbetsmiljöregler” som tagits fram tillsammans med elever i programråd. IV har ordningsregler som görs upp i överenskommelse mellan elever och lärare. För elever inom NV, SP och TE har rektor sett till att det finns ordningsregler som delas ut till alla elever när utbildningen startar. Vid intervjuer framgick dock att dessa inte användes i värdegrundsarbetet och att alla elever och lärare inte kände till dem. Inspektörerna bedömer att det är en brist att skolan inte diskuterar och utarbetar ordningsregler tillsammans med alla elever och all personal. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Eleverna ska veta att det finns ett system som bidrar till ökad trivsel och trygghet. Det är också viktigt att ordningsreglerna tas fram på ett sätt så att elever är delaktiga och därmed känner ansvar för dem. Att reglerna diskuteras regelbundet, tillämpas konsekvent och följs upp är också angeläget.

Vilhelm Moberggymnasiet använder sig av en drogpolicy. Enligt drogpolicyn gäller bl.a. följande. Elev som uppträder påverkad av alkohol eller annan drog ska avvisas från skolan. Skolan kräver att en elev genomgår drogtest om misstankar om drogmissbruk föreligger. Om det visar sig att eleven använder droger ska eleven för att gå kvar i skolan ingå i lämpligt behandlingsprogram. Om eleven inte följer skolans instruktioner eller om eleven upprepar sitt missbruk ska nämnden besluta om avstängning från skolan i enlighet med gymnasieförordningen. Inspektörerna vill påpeka följande rörande dokumentet. Att en skola agerar aktivt mot drogmissbruk är positivt. Skolans arbete i dessa frågor måste emellertid bedrivas i enlighet med gällande författningar. Ett åläggande om att genomgå drogtest måste enligt regeringsformen som huvudregel grundas på föreskrifter som meddelas genom lag. Efter-

som det inte finns några sådana föreskrifter krävs det ett tydligt samtycke från eleven eller dennes vårdnadshavare för att kunna genomföra drogtest. Det faktum att en elev inte vill genomgå drogtest är inte i sig tillräcklig grund för att stänga av eller interimistisk stänga av eleven från utbildning vid skolan. Detsamma gäller om en elev lämnat positivt drogtest utan att därutöver ha agerat på ett sätt som kan antas inverka skadligt på andra elever. Ett beslut om avstängning måste stå i proportion till elevens förseelse. Innan beslut om avstängning av elev fattas måste det finnas en utredning som allsidigt klarlägger de omständigheter som är av betydelse för ärendets bedömning. Vidare måste nämnden följa den ordning av åtgärder som är stadgad i 6 kap 21–25 §§ gymnasieförordningen. Med ovannämnda påpekanden förutsätter inspektörerna att skolan justerar dokumentet ”drogpolicy” så att det inte står i strid med författningarna och inte heller tillämpas författningsstridigt.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7). Vilhelm Mobergsgymnasiets likabehandlingsplan är upprättad både för gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Eftersom den saknar såväl en allmän översikt som speciell redovisning är det omöjligt att urskilja de olika verksamheterna i planen. Därmed saknas en aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. En samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner görs i kommunrapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med verksamheten,
- rektor som pedagogisk ledare tar ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Rektorerna bedöms vara förtrogna med verksamheten men de bör ta ett ökat ansvar för att inrikta verksamheten mot de nationella målen. Flera av de beslut som rektorerna fattat i Vilhelm Mobergsgymnasiet står i strid mot bestämmelserna (se strecksatserna). Inspektörerna bedömer att rektorerna bör förbättra sitt arbete så att alla beslut fattas i enlighet med bestämmelserna.

Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn enligt läroplanen det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Småskaligheten i Vilhelm Mobergsgymnasiet bidrar till att rektorerna arbetar informellt och kontinuerligt anpassar verksamheten till individen, vilket leder till att de delvis tar det övergripande ansvaret. Dock saknar skolan som helhet ett systematiskt och medvetet arbete inriktat mot de nationella målen. Rektorerna bör ta ett ökat ansvar för att arbetet i skolan som helhet inriktas mot de nationella målen.

Lagen om entreprenadförhållanden inom skolan ger endast utrymme för kommunen att sluta avtal med enskild fysisk eller juridisk person om att denna ska bedriva undervisning inom gymnasieskolan som avser undervisning i karaktärsämnen. Vilhelm Mobergsgymnasiet har slutit avtal med lärare i specialidrott som inte är anställd av kommunen. Detta är inte förenligt med lagen och bedöms av inspektörerna som en brist som snarast måste åtgärdas.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om lärarna är utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om lärarna har kunskap om gällande bestämmelser,
- om lärarna får kompetensutveckling,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolans ledning och personal har till största delen den kompetens som krävs enligt författningarna. Dock behöver personalens kunskaper om gällande bestämmelser

öka.

För att kunna uppnå målen i styrdokumentet är det enligt skollagen viktigt att såväl personal som ledning har kännedom om de mål och riktlinjer som gäller i de nationella styrdokumentet och att man utarbetar planer för hur man ska agera för att nå dessa mål. Kommunen ska se till att lärare som undervisar har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen. Vid intervjuer framkom att lärare och elever vid NV, SP och TE hade goda kunskaper om kursplaner och dessas mål och betygskriterier. Dock var kännedomen om programmålen och läroplanens mål liten och därmed arbetade man inte i någon större utsträckning mot dessa nationella mål. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Rektorer och lärare uppgav i intervjuer att lärare får den kompetensutveckling de behöver. Lärare inom NV, SP och TE framhöll samarbetet med Liber Hermods som viktigt för kompetensutveckling. Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att personalen har kännedom om de mål och riktlinjer som gäller i nationella styrdokument.

3.3 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav,
- om alla ansvariga för undervisningen bidrar gemensamt genom information och vägledning till att eleverna kan göra genomtänkta och fria utbildningsval,
- om de läromedel som används håller god kvalitet,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Vilhelm Mobergsgymnasiet uppfyller de krav författningarna ställer inom granskningsområdet utom när det gäller skolans lokala kurser.

Skolans ambition är att erbjuda elever ett stort urval av kurser och har därför utarbetat lokala kurser vars innehåll varierar i kvalitet. Två av kurserna är sceniskt musikprojekt B och C som omfattar 100 poäng vardera och bygger på den nationella kursen, sceniskt musikprojekt, 100 poäng. Kurserna ges varje läsår och har t.ex. resulterat i att eleverna gjort skivinspelning, haft konsert och satt upp musikal. Den nationella kursen sceniskt musikprojekt är tänkt att ge eleven möjlighet att vara med i processen från idé till färdig föreställning i ett musikaliskt projekt. I kursen

ingår att eleven ska få inblick i olika arbetsuppgifter som ingår när man sätter upp ett musikprojekt t.ex. regiassistent, ljudtekniker, orkestermusiker eller solist etc. Eleven ska också ta ansvar för självständigt arbete, analysförmåga och reflektion etc. Kursen förutsätter indirekt vissa kunskaper och är tänkt för en slutproduktion. Med detta innehåll i den nationella kursen saknas enligt inspektörernas bedömning utrymme för ytterligare två s.k. fördjupningskurser.

I Vilhelm Mobergsgymnasiet erbjuds lokal kurs i trafikkunskap, 50 poäng. Enligt Skolverkets ställningstagande är körkortsutbildning, såväl praktisk som teoretisk, inte en del av gymnasiets kunskapsuppgifter. Det finns undantag som gäller utbildning av dels yrkesförare inom transportnäringen och dels anläggningsförare. Vill skolan ändå erbjuda eleverna en körkortsutbildning så måste den läggas utanför den ordinarie undervisningen och i kurser som inte ger poäng i slutbetyget.

De lokala kurserna på skolan, sceniskt musikprojekt B och C samt trafikkunskap, är inte inrättade enligt författningarna och får därmed inte förekomma, se vidare kommunrapport.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans utveckling främjas genom att skolans arbete och resultat följs upp och utvärderas,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Skolans kvalitetsarbete bedöms vara av mindre god kvalitet eftersom skolans utveckling inte främjas genom att arbete och resultat följs upp och utvärderas i tillräcklig utsträckning. Dessutom saknas en helhetsbild av skolans resultat och kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav.

Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningarna för att skolan utvecklas kvalitativt. En skolas kvalitetsarbete syftar till att åstadkomma en sådan förbättring av kvaliteten i utbildningen så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Därmed garanteras också rätten till en likvärdig utbildning. Detta kan ske genom att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. Som tidigare beskrivits sker uppföljning av skolans resultat per kurs på individ- och grupp-nivå och slutbetyg på programnivå. Skolan genomför årligen en enkätundersökning bland eleverna vars resultat delvis redovisas i kvalitetsredovisningen. Systematiska uppföljningar och utvärderingar som leder till förbättringar

saknas dock. Därmed saknas en helhetsbild av skolan. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas så att det i högre grad ligger som grund för skolans utveckling.

Arbetet med kvalitetsredovisningen ska enligt förordningen främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Enligt förordningen ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vidare ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. En kvalitetsredovisning som omfattar flera verksamheter bör inom de olika avsnitten tydligt redovisa varje verksamhet för sig. Vilhelm Mobergsgymnasiets kvalitetsredovisning omfattar både gymnasieskolan och vuxenutbildningen och innehåller gemensamma redovisningar för de båda verksamheterna. De olika verksamheterna är svåra att urskilja och redovisningen saknar en analys inom skolan. Vidare saknas tydlig koppling mellan kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning, vilket leder till att styrning mot uppsatta och nationella mål sätts ur spel. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav vilket är en brist som snarast måste åtgärdas.

Datum	Ort
2007-11-29	Linköping

Iréne Sehlin

Christina Aro Östgren

Birgitta Knutsson Rohdin

Tabellbilaga Vilhelm Mobergs gymnasium

Tabell 1 Uppgifter från nationell statistik avseende gymnasieskolans resultat

	Vilhelm Mobergs gymnasium			Kommuner med mindre än 12500 invånare			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Genomsnittlig betygspoäng	15,0	14,4	15,0	-	13,7	13,8	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till universitets- och högskolestudier	94,6	96,4	100,0	-	90	90	89,4	88,9	89,2
Andel (%) elever som fullföljde utbildningen inom fyra år	76,9	53,9	73,3	-	75	75	75,1	76,0	74,9

Tabell 2 Genomsnittlig betygspoäng per program år 2006

	Vilhelm Moberg	Riket
Nationella program	15,0	14,0
IP	13,1	11,8
NV	17,7	16,1
SP	15,0	14,7
TE	16,0	14,0

Tabell 3 Provresultat kursprov år 2006 (enligt nationell statistik)

Matematik A	Antal	IG %	G %	VG %	MVG %
IP	10	20	50	30	0
SP	20	15	60	20	5
<i>Totalt</i>	<i>30</i>	<i>17</i>	<i>57</i>	<i>23</i>	<i>3</i>
Svenska B					
IP	14	0	71	29	0
NV	8	0	25	63	13
SP	8	0	50	50	0
TE	10	0	30	70	0
<i>Totalt</i>	<i>40</i>	<i>0</i>	<i>48</i>	<i>50</i>	<i>3</i>
Engelska A					
IP	8	38	38	25	0
NV	19	0	16	53	32
SP	20	15	15	50	20
TE	8	0	63	25	13
<i>Totalt</i>	<i>55</i>	<i>11</i>	<i>25</i>	<i>44</i>	<i>20</i>
Engelska B					
NV	15	7	67	27	0
SP	13	8	69	25	0
<i>Totalt</i>	<i>28</i>	<i>7</i>	<i>68</i>	<i>25</i>	<i>0</i>